

A Magyarországi Református Egyház Zsinatának ünnepi nyilatkozata az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából

A Magyarországi Református Egyház a Szentháromság Istennek ad hálát az 1956-os forradalomért és szabadságharcért, mindazok bátor, önfeláldozó és példamutató életéért, akik abban szerepet vállaltak. Egyházunk, hűséges Istene előtt állva, a szabadságharc 60. évfordulóján újlag megvallja: „Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre...”, és tiszteletadással emlékezik a forradalom hőseire, az azt követő megtorlások áldozataira és hozzátartozóikra.

1956-ban nemzetünk a sztálinista diktatúra, a szovjet megszállás és egy kizárólagosságot követelő, hamis ideológia ellen indított forradalmat. E forradalom népünk szabadságszeretetééről, az igazság győzelmébe vetett hitéről és az összefogás erejéről tett bizonyosságot a világ előtt, példát mutatva hősiességből, áldozatkészségből és az igaz elvek melletti bátor kiállásból a kommunista diktatúrák népeinek és a szabad világnak is. Küzdelmük a magyar szabadságharcok hősei közé emeli e forradalmárokat: a történelem lapjaira följegyzett vezetőket és a névtelen hősokeket, majd a megtorlás sok ezernyi áldozatát és az évtizedekig hátrátételt szenvedőket. E forradalom eltiporva is nemzeti identitásunk kitörölhetetlen része lett és egyben elkötelező példa is számunkra, a későbbi nemzedékek számára.

Az 1948-ban hatalomra került kommunista diktatúra megsemmisítendő ellenségnek tekintette az egyházakat, és mindent elkövetett, hogy vagyonuk elkobzásával, társadalmi bázisuk felmorzsolásával, a tömegek ideológiai átnevelésével, hazug propagandával, titkosszolgálati eszközökkel, híveinek és lelkeszeinek folytonos zaklatásával, megosztásával, megfélemlítésével és zsarolásával végleg felszámolja, de addig is embertelen propagandájának eszközeivé aljasítsa őket. Ez a kor a Magyarországi Református Egyház számára is a folyamatos elnyomtatás, próbatétel és üldöztetés ideje volt. Sokakat elűztek, bebörtönöztek, internáltak, megöltek, sokakat megtörték, tömegek kényszerültek keserű hallgatásra. Mindeközben egyházunk közösségeinek túrniük kellett, hogy egyes vezetői akár lelkiismeretükkel szemben is vállalták a kényszerű együttműködést, míg mások teljes önfeladásban az elnyomó rendszer ideológiai kiszolgálói lettek. Ám a szabadság utáni vágyat és a diktatúra elutasítását nem lehetett a lelkekből kitörölni. Csak Istennek adhatunk hálát azért, hogy az egyház közösségei, beszűkült lehetőségeik, megosztottságuk és szenvedéseik közepette is sokak számára a vigasztalás és a remény forrásai maradhettek. „Ne nekünk, Uram, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget szeretetedért és hűségédért!”

Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot a magyar reformátusság is kitörő örömmel fogadta, mert abban nemcsak a zsarnokság felszámolását és a nemzeti függetlenség visszanyerését látta, hanem egyháza felszabadításának a reményét is felismerte benne. Lelkeszeink, egyháztagjaink szerepet vállaltak a helyi forradalmi bizottmányokban, nem egyszer gátat vetve a forradalom tisztaságához méltatlan indulatoknak, fővárosi egyháztagjaink pedig a tömegek hangjaként vagy a harcosok ellátásával, a sebesültek gondozásával vették ki részüket a küzdelemből. A forradalmi időszakban egyházunk közösségei is kinyilvánították az egész nemzet és az egyház megújulásának igényét.

A forradalmat nem lehetett volna eltiporni a kommunista vezetők hazaárulása és a Szovjetunió katonai beavatkozása nélkül. A megtorlás kegyetlen időszakában, amikor ezrek fizettek életükkel bátor kiállásukért, tízezrek kerültek börtönbe, százezrek voltak kénytelenek elhagyni hazájukat, egyházunk is sok hitvalló tagját és lelkipásztorát veszítette el. A diktatúra ezután, egy újabb forradalomtól tartva, az elnyomás puhább, ám céljaiban azonos eszközeit alkalmazta. Mégis, 1956

a szabadság győzelmébe vetett hit és a lelki ellenállás sarokkövévé vált. Ennek a hitnek a gyümölcse végül az 1990-es rendszerváltással ért be nemzetünk számára.

Méltó tehát, hogy köszönettel megemlékezzünk a forradalom bátor résztvevőiről és arról az áldozatvállalásról, amit a jövőért, értünk, későbbi nemzedékekért is megtettek – abban a bizonyosságban, hogy „...ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.” Hálátelt szívvel emlékezünk a hősökre és bátor támogatóikra. Tisztelettel adózunk a megtorlás közvetlen és közvetett áldozatainak, köztük meghurcolt lelkészeinknek, presbitereinknek, teológiai hallgatóknak, gyülekezeti tagoknak, akiket bebörtönöztek, hivatásuktól eltiltottak, családjukkal együtt háttérbe szorítottak és évtizedekig félelemben tartottak. Hálával és kegyelettel emlékezünk azokra az erdélyi, felvidéki, délvidéki és kárpátaljai hit- és nemzettársainkra, lelkipásztorokra és egyháztagokra, akik 1956 szellemiségét vállalva szenvedtek hitükért és magyarságukért. Hálásan emlékezünk mindazokra, akik az üldöztetés ellenére sem fordítottak hátat egyházunknak, és megőrizték 1956 szellemét, igaz értékeit, és továbbadták gyermekeiknek az emberiség, az igazság és a szabadság szeretetét. Külön tisztelettel emlékezünk azokra, akiket az elnyomó rendszerrel titkon vagy nyíltan együttműködők egyházunk közösségeiben megtagadtak, akiktől segítségüket megvonták, akiket koholt eljárásoknak vetettek alá és mintegy az egyház ítéleteként büntettek vagy aláztak meg – megtagadva ezzel az evangélium igazságát: „...Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja barátaiért.” Hálásak vagyunk a távolba szakadt magyarok és testvéregyházaink szeretetéért is, akik szüntelen imádságaikban hordoztak minket és a legsúlyosabb időkben sem szűntek meg támogatni az elnyomottakat és üldözötteket.

A múlt és a megnyert szabadság kötelez. 1956 ma is az emberiség, az evangélium szerinti igazság, a szabadság és a nemzeti értékeink melletti kiállásra bátorít bennünket és reményteli jövőt nyit számunkra. Az emlékév legyen alkalma a hálaadásnak, a múlt megbecsülésének és a megbékélésnek, hogy az évforduló, csaknem immár 30 esztendővel szabadságunk elnyerése után, valóban közös nemzeti ünnepünké válhasson. Kívánjuk, hogy 1956 emléke vezesse igazabb egységre nemzetünket, s hogy annak értékeit közösen tudjuk megőrizni és továbbadni.

Arra kérjük gyülekezeteinket, oktatási és szeretetszolgálati intézményeinket, hogy teremtsék meg a méltó emlékezés alkalmait. Állítsunk emléket a hősöknek és az áldozatoknak. Támogassuk településeinken a forradalom és szabadságharc évfordulójával kapcsolatos megemlékezéseket, rendezvényeket, ismeretter-jesztő programokat, emlékhelyek, emléktáblák létrehozását. Bátorítsuk a még köztünk lévő áldozatokat történetük elbeszélésére, s tegyünk meg mindent, hogy ezeket gyülekezeteink fiatalabb nemzedékei is megismerhessék.

Adjunk hálát a Szentháromság Istennek a megtartó kegyelméért. Adjunk hálát a hősökért és az áldozatokért, akiknek küzdelme nem volt hiábavaló. Áldjuk Őt azért, hogy örökségük és mindazok fáradozása, akik készek továbbvinni 1956 értékeit, egy független és szabad Magyarországon él tovább.

Budapest, 2016. október 14.